

## **Manysi nyelv a városban** Revitalizáció és urbanizáció kölcsönhatásai

Előadásomban a manysi nyelv revitalizációjának sikerességét vizsgálom, a revitalizációs törekvések és az urbanizáció kölcsönhatásaként létrejött eddigi eredmények tükrében. A revitalizációs folyamatos rövid bemutatását követően, a manysi nyelvhasználati szokások változását három faktoron: a nyelv generációk közötti átadásán, a hagyományos, valamint az újonnan létrejött nyelvhasználati szinterek vizsgálatán keresztül mutatom be.

Míg az Oroszországban beszélt finnugor nyelvek életében lezajló nyelvcsere-folyamatok és az azzal szoros összefüggésben álló egyéb tendenciák (bővebben Puszta 2006) általánosan ismertek, addig az őshonos kisebbségi nyelvek beszélői által működtetett revitalizációs törekvések (Olthius et al. 2013), nyelvi revitalizációt elősegítő intézmények (Horváth 2010) nagyrészt ismeretlenek maradtak. A manysi nyelvi revitalizáció vizsgálatát a téma alacsony kutatottsága mellett az indokolja, hogy a nyelvet beszélők alacsony száma, a népesség körében mutatkozó egyenetlen eloszlása, valamint a manysi nemzetiség a Hanti-Manysi Autonóm Körzeten belül elfoglalt különleges helyzete (Horváth 2012, Nagy 2012) együttesen olyan speciális, a nyelvi revitalizáció eredményességét segítő helyzetet hoz létre, amely a revitalizáció klasszikus szakirodalmában (Fishman 1991, Grenoble 2009) ismeretlen.

A nyelv generációk közötti átadását a népszámlálási adatok és más statisztikák (Spodina 2011), a nyelvhasználati szinterek közül kiemelten kezelt nyelvoktatás és médiahasználat kérdéskörét terepmunkáim során végzett résztvevő megfigyelések és félig strukturált interjúk során rendelkezésemre álló adatok alapján mutatom be.

### **Irodalom:**

- Fishman, J. A. 1991. *Reversing language shift*. Cambridge: Multilingual Matters.
- Grenoble, L.A., Whaley, L.J. 2009. *Saving languages. An introduction to language revitalization*. Cambridge: University Press
- Horváth, Cs. 2010. *Élő patak: egy manysi revitalizációs kísérlet bemutatása*. Szeged (szakdolgozat, kézirat)
- Horváth, Cs. 2012. *A nyelvi kontaktusok hatása a manysi revitalizációs törekvésekre*. In: Váradi, T. (szerk.) VI. Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia. (Budapest, 2012. február 3.) Budapest. 62–68. Elérhető: <http://www.nytud.hu/alknyelvdok12/proceedings12/horvath2012.pdf>
- Nagy, Z. 2012. Hol keressük a hantikat? Avagy Szibéria néprajza és a városok. Finnugor szeminárium, Pécs.
- Olthuis, M-L., Kivelä, S., Skutnabb-Kangas, T. 2013. *Revitalizing Indigenous Languages. How to recreate a Lost Generation*. Multilingual Matters
- Puszta, J. 2006. *Nyelvével hal a nemzet*. Budapest: Teleki László Alapítvány.
- Spodina, V. I. [Сподина, В.И.] 2011. Ханты-Мансийский автономный округ: этнические языки в вузах и школах регионах. In: Тишков, А.В. (szerk.): *Правовой статус финно-угорских языков и этнокультурные потребности российской школы*. Москва. 211-240.